



מכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו
Tel Aviv Institute for Contemporary Psychoanalysis

חלומות בעולם הקבלי ובתיאוריה הפסיכואנליטית רות קרא איוונוב קניאל

החל בעולם העתיק נתפסו חלומות כאמצעי התגלותי ונבואי, וכדרך המלך ללא מודע. בחיבורו הגדול מ-1900, 'פשר החלום', חוזר פרויד אל עולמם של חולמים גדולים כמו יוסף ופרעה ומציע לצד הניתוח הפרטני של החלום להתייחס לפירוש סמלי של חלומות כרגע של הברקה, אינטואיציה, 'מעשה אומנות, הדורש כשרון מיוחד'.

הקורס ידון בגישות שונות לחלימה וערות, ויבחן את תפיסת החלומות ככלים חזיוניים וכצפנים חידתיים הדורשים פיענוח וביאור מתמיד. נדון בתפקידו של מפרש החלום ובמילוני חלימה שהתפתחו בעולם הקלאסי והיהודי, וכן בתרבות הסופית והנוצרית (כגון מסכת חלומות בתלמוד הבבלי; ארטמידורוס בחיבורו 'אונירוקריטיקה' Oneirocritica מהמאה ה-2 לספירה; המילון של אבן סירין המתוארך למאה ה-9, חיבור ביזנטי שמכונה האונירוקריטיקון של אחמט, ועוד), וכן נעסוק בז'אנר של חלומות מיסטיים ופנקסים שיוצרים ומקובלים תיעודו בהם את חלומותיהם לאורך הדורות.

בתלמוד נאמר ש"חלמא דלא מפשר כאגרתא דלא מקריא" (ברכות נה ע"א, "חלום שלא פורש כמו איגרת שלא נקראה"). חז"ל מוסיפים כי "כל החלומות הולכים אחר הפה". בעקבות כך, מקובלי ימה"ב מעניקים משמעות מרכזית לעולם הרוחני המתגלה בלילה, מפתחים פרקטיקות מיסטיות לילות כגון 'שאלת חלום' ו'הטבת חלום', ועוסקים בקשר המסתורי שבין סוד הניקוד של החולם לבין יכולת החלימה. ר' עזריאל מגירונה קובע כי "הרהור הגנוז בחלימות הנפש ובחזקתה שלא נגמר להתברר הוא הנקרא חלום והוא אחד משישים בנבואה". בקורס נפגיש בין תפיסות מדרשיות וקבליות אלו לגישותיהם של פסיכואנליטיקאים כמו אוגדן, ביון, חאן, מלצר, ברומברג, וכן גישות מתורת המעמקים, כמו יונג, הילמן, פון-פרנץ ועוד.

רשימת קריאה:

מסכת חלומות- בבלי ברכות נה ע"א- נו ע"א

[ביאור שטיינזלץ לגמרא] [Steinsaltz on Berakhot 55a \(sefaria.org.il\)](http://sefaria.org.il/Steinsaltz%20on%20Berakhot%2055a)

חיים וייס, החלום בעולמם של חז"ל, תל אביב 2013; הנ"ל, ומה שפתר לי זה לא פתר לי זה: קריאה במסכת החלומות שבתלמוד הבבלי, סדרת הקשרים, אור יהודה 2011.
משה אידל, מקובלים של לילה, ירושלים 2006.
תומס אוגדן, על אי-היכולת לחלום, תל אביב 2003.
זיגמונד פרויד, פירוש החלום, תל אביב 2007.
קרל גוסטב יונג, זכרונות, חלומות, מחשבות, תל אביב 1999.

James Hillman, *The Dream and the Underworld*, New York 1979

Donald Meltzer, *Dream-Life: A Re-Examination of the Psychoanalytic Theory and Technique*, London 2009.

Philip Bromberg, *Awakening the Dreamer: Clinical Journeys*, New York 2011

Robert Moss, *The Secret History of Dreaming*, San Francisco 2009

Mary ann Matoon, *Understanding Dreams*

M.L.Von Franz: *The Way of the Dream*, Toronto 1988.

Carl Gustav Jung, CW, Vol. 18: *Symbols and the Interpretation of Dreams*, Edited and Translated by Gerhard Adler and R. F. C. Hull, Princeton, NJ 1976

Carl Gustav Jung, *The Collected Works of C. G. Jung*, Vol. 9: *Archetypes and the Collective Unconscious*, Edited and Translated by Gerhard Adler and R. F. C. Hull, Princeton, NJ 1969

Carl Gustav Jung, *The Red Book*, New York 2009